8D01101 – "Pedagoji ve Psikoloji" Eğitim Programı kapsamında Felsefe Doktoru (PhD) Derecesi Almak Üzere Hazırlanan Asılzat Utjanovna'nın "Ergenlerin Strese Dayanıklılığının Sahne Sanatları Eğitimi Sürecinde Geliştirilmesi" Başlıklı Doktora Tezine İlişkin

YABANCI BİLİMSEL DANIŞMAN GÖRÜŞÜ

Günümüz küreselleşme koşullarında toplumda yaşanan sosyoekonomik ve bilişimsel değişimler, dijital teknolojilerin hızlı gelişimi ve eğitim sisteminin dönüşümü, yetişmekte olan neslin psikolojik iyi oluşunun sağlanması meselesini son derece önemli ve güncel bir konu hâline getirmiştir. Özellikle ergenlik dönemindeki bireylerin psikolojik dayanıklılığının ve strese karşı dirençlerinin geliştirilmesi, günümüz pedagoji ve psikoloji bilimlerinin öncelikli araştırma alanlarından biri olarak öne çıkmaktadır. Zira bu dönem, bireyin duygusal, sosyal ve bilişsel gelişimiyle karakterize edilmekte olup, farklı stres faktörlerine karşı yüksek düzeyde duyarlılığın gözlemlendiği kritik bir gelişim evresidir.

Bu bağlamda, İbrayeva Asılzat Utjanovna'nın "Ergenlerin strese dayanıklılığının sahne sanatları eğitimi sürecinde geliştirilmesi" konulu doktora çalışması, hem bilimsel hem de uygulamaya dönük açıdan son derece güncel ve önemli bir araştırmadır. Araştırmada, ergenlerin strese dayanıklılığının geliştirilmesi sorunu sahne sanatları eğitimi süreciyle ilişkilendirilerek ele alınmış; bu doğrultuda teorik ve metodolojik temeller ortaya konulmuştur.

Çalışmanın teorik önemi, ergenlerde strese dayanıklılığın sahne sanatları eğitimi süreci aracılığıyla ele alınması sonucunda pedagoji bilimine yeni bilimsel yaklaşımlar kazandırılmasında görülmektedir. Uygulama açısından önemi ise geliştirilen programların, seçmeli derslerin, psikoteknik eğitimlerin ve sahne uygulamalarının eğitim kurumlarının rehberlik ve destekleyici eğitim faaliyetlerinde kullanılabilir olmasında yatmaktadır.

Araştırmanın bilimsel geçerliliği ve güvenilirliği; psikoloji, pedagoji ve sanat bilimleri alanlarında yerli ve yabancı literatürün sistematik biçimde incelenmesi, araştırmanın metodolojik çerçevesinin açık ve net biçimde ortaya konulması, temel kavramların içeriklerinin açıklığa kavuşturulması, ayrıca ergenlerin strese dayanıklılığının sahne sanatları eğitimi sürecinde geliştirilmesine yönelik yapısal-fonksiyonel bir modelin oluşturulması ve bu modelin deneysel çalışmalarla test edilmesiyle desteklenmiştir.

Araştırmacı, çalışma sürecinde aşağıdaki bilimsel sonuçlara ulaşmıştır:

Teorik ve metodolojik analizler doğrultusunda "strese dayanıklılık" ve "ergenlerde strese dayanıklılık" kavramlarının içeriği netleştirilmiş ve kapsamı tanımlanmıştır.

Sahne sanatlarının, ergenlerde strese dayanıklılığı geliştirmede etkili bir pedagojik araç olduğu bilimsel olarak temellendirilmiş; sahne sanatları eğitiminin içerik ve yapısı belirlenmiştir.

Ergenlerde strese dayanıklılığın sahne sanatları eğitimi sürecinde geliştirilmesine yönelik yapısal-fonksiyonel model oluşturulmuş; bu modele ilişkin ölçütler, göstergeler ve gelişim düzeyleri ortaya konulmuştur.

Strese dayanıklılığı geliştirmeye yönelik bir yöntem geliştirilmiş ve bu yöntemin etkililiği deneysel çalışmalarla doğrulanmıştır.

Genel olarak değerlendirildiğinde, İbrayeva Asılzat Utjanovna'nın söz konusu doktora tezi, bilimsel temellere dayanan, teorik ve uygulamalı açıdan değer taşıyan, tamamlanmış bir akademik çalışmadır. Araştırma sonuçları ve ulaşılan bulgular yeterli düzeyde gerekçelendirilmiş olup, doktora tezlerinden beklenen bilimsel kriterleri karşılamaktadır.

Araştırmacı, çalışma alanına ilişkin güçlü bir teorik altyapıya sahip olup; bağımsız düşünme yeteneği, özgün bilimsel öngörüler geliştirme becerisi, uygun metodolojiyi seçme ve ortaya koyduğu fikirleri sistemli biçimde temellendirme yönleriyle dikkat çekmektedir.
İbrayeva, araştırma alanında uzun süredir pedagojik faaliyetlerde bulunmakta olup, hazırladığı doktora tezi hem kendi çalışma alanındaki birikimini hem de pedagoji bilimine yönelik yeni katkıları içermektedir.
Bu çalışma, doktora öğrencisi İbrayeva Asılzat Utjanovna tarafından bağımsız olarak yürütülen özgün bir bilimsel araştırmadır. Doktora öğrencisi, araştırma sürecinde hedef odaklı çalışma becerisi ve bilimsel görüşlerini açık ve tutarlı biçimde ifade edebilme yetkinliği ile kendini göstermiştir.

Sonuç olarak, İbrayeva Asılzat Utjanovna'nın "Ergenlerin Strese Dayanıklılığının Sahne Sanatları Eğitimi Sürecinde Geliştirilmesi" başlıklı doktora tezinin, 8D01101 – "Pedagoji ve Psikoloji" eğitim programı kapsamında Felsefe Doktoru (PhD) derecesi almak üzere ilgili doktora tez jürisi önünde savunulmaya sunulabileceği kanaatindeyim.

Yabancı Bilimsel Danışman
Prof. Dr. Yücel GELİŞLİ

Gazi Üniversitesi
Ankara/TÜRKİYE

8D01101- «Педагогика және психология» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін жазылған
Ибраева Асылзат Утжановнаның
«Жеткіншектердің стреске төзімділігін сахналық өнерді үйрету процесінде қалыптастыру» тақырыбындағы диссертациялық жұмысына шетелдік ғылыми кеңесшінің

ПІКІРІ

Қазіргі жаһандану жағдайында қоғамдағы әлеуметтік-экономикалық және ақпараттық өзгерістер, цифрлық технологиялардың қарқынды дамуы, сондай-ақ білім беру жүйесінің жаңғыруы өскелең ұрпақтың психологиялық саулығын қамтамасыз ету мәселесін ерекше өзекті етіп отыр. Әсіресе жеткіншек жастағы тұлғаның психологиялық тұрақтылығы мен стреске төзімділігін қалыптастыру қазіргі педагогика және психология ғылымдарының маңызды бағыттарының бірі болып табылады. Себебі бұл кезең тұлғаның эмоциялық, әлеуметтік және когнитивтік дамуымен сипатталып, әртүрлі стресс факторларына бейімділігі жоғары болатын даму сатысы ретінде ерекшеленеді.

Осы тұрғыдан алғанда Ибраева Асылзат Утжановнаның «Жеткіншектердің стреске төзімділігін сахналық өнерді үйрету процесінде қалыптастыру» тақырыбындағы диссертациялық зерттеуі ғылыми және практикалық тұрғыдан өзекті болып табылады. Автор зерттеу барысында жеткіншектердің стреске төзімділігін қалыптастыру мәселесін сахналық өнерді үйрету процесімен байланыстыра отырып қарастырады және бұл бағыттағы теориялық-әдіснамалық негіздерді айқындайды.

Зерттеу жұмысының теориялық маңыздылығы жеткіншектердің стреске төзімділігін қалыптастыру мәселесін сахналық өнерді үйрету процесі арқылы қарастыру нәтижесінде педагогика ғылымының мазмұнын жаңа ғылыми тұжырымдармен толықтыруында көрінеді. Ал практикалық маңыздылығы әзірленген бағдарламалар, факультативтік курс, психотехникалық тренингтер мен сахналық практика іс-шараларының білім беру ұйымдарының тәрбие және қосымша білім беру жүйесінде қолдану мүмкіндігімен анықталады.

Зерттеу жұмысының ғылыми негізділігі мен сенімділігі психология, педагогика, өнертану ғылымдары салаларындағы отандық және шетелдік ғылыми еңбектерге жасалған жүйелі теориялық талдаумен, зерттеудің әдіснамалық тұғырларының айқындалуымен, негізгі ұғымдардың мазмұнының нақтылануымен, сондай-ақ жеткіншектердің стреске төзімділігін сахналық өнерді үйрету процесінде қалыптастырудың құрылымдық-функционалдық моделінің жасалуымен және оның тәжірибелік-эксперимент арқылы тексерілуімен дәлелденеді.

Диссертант зерттеу барысында келесі ғылыми нәтижелерге қол жеткізген:

- теориялық-әдіснамалық талдау негізінде «стреске төзімділік» және «жеткіншектердің стреске төзімділігі» ұғымдарының мәні нақтыланып, олардың мазмұндық сипаттамасы айқындалған;

- сахналық өнер жеткіншектердің стреске төзімділігін қалыптастырудың тиімді педагогикалық құралы ретінде ғылыми тұрғыдан негізделген және сахналық өнерге үйрету процесінің мазмұны мен құрылымы анықталған;

- жеткіншектердің стреске төзімділігін сахналық өнерді үйрету процесінде қалыптастырудың құрылымдық-функционалдық моделі жасалып, оның өлшемдері, көрсеткіштері және қалыптасу деңгейлері айқындалған;

- жеткіншектердің стреске төзімділігін қалыптастыруға бағытталған әдістеме әзірленіп, оның тиімділігі тәжірибелік-эксперимент жұмыстары барысында дәлелденген.

Жалпы алғанда, Ибраева Асылзат Утжановнаның «Жеткіншектердің стреске төзімділігін сахналық өнерді үйрету процесінде қалыптастыру» тақырыбындағы диссертациялық жұмысы ғылыми тұрғыдан негізделген, теориялық және практикалық маңызы бар аяқталған ғылыми зерттеу болып табылады. Зерттеу нәтижелері мен тұжырымдары жеткілікті деңгейде дәлелденген және диссертациялық жұмыстарға қойылатын талаптарға сәйкес келеді.

Диссертант зерттеу бағыты бойынша жақсы теориялық даярлықты меңгерген, ол ойлау дербестігімен, өнімді болжамдар ұсыну қабілетімен, зерттеуге сәйкес әдіснаманы таңдаумен және ұсынылған идеяларды тұжырымдауды жүзеге асыру арқылы ерекшеленеді.

А.У.Ибраева зерттеу бағытында жеткілікті мерзімде педагогикалық қызмет етеді. Оның диссертациялық зерттеу жұмысы өзі қызмет ететін саладағы көп жылғы ғылыми еңбегі және педагогика саласындағы жаңа нәтижелерді қамтиды.

Зерттеу жұмысы докторант Ибраева Асылзат Утжановнаның дербес жүргізген ғылыми-зерттеу жұмысы болып табылады.

Докторант зерттеу жұмысын жүргізуде өзінің мақсатты ізденіс жұмыстарын жүргізе білетін және өзінің ғылыми-зерттеу жұмысы бойынша ойын ашық айта алатын қасиеттерімен танылды.

Ибраева Асылзат Утжановнаның «Жеткіншектердің стреске төзімділігін сахналық өнерді үйрету процесінде қалыптастыру» тақырыбындағы диссертациялық жұмысын 8D01101 – «Педагогика және психология» білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін Диссертациялық кеңесте қорғауға ұсынуға болады деп есептеймін.

Шетелдік ғылыми кеңесші,
Гази Университетінің пед. ғыл. докт., проф.
Туркия (Анкара) Юджел Гелишли